

ЧЕСТЬ УКРАЇНИ В ОБОРОНІ ПИСЬМЕННИКА:

ІВАН ШПИТАЛЬ ЯК ГОЛОС ШІСТДЕСЯТНИКІВ

*Ти, брате, любиш Русь,
Я ж не люблю, сарака.
Ти, брате, патріот,
А я собі собака.*

*Ти, брате, любиш Русь,
Як хліб і кусень сала, —
Я ж гавкаю раз в раз,
Щоби вона не спала.
Іван Франко*

Василь Чехун
доктор мед. наук,
академік НАН України,
директор
Інституту експериментальної
патології, онкології
і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького
НАН України,
м. Київ

Летять роки, як птахи у щорічний вирій. Небесний трек прощального співу і відблиску золото-барвистої осені можливо порівняти лише з відгомном епох у людській свідомості. Багатовікові вітри «кому – в обличчя, а кому – в спину» за крилатим висловом *Івана Шпиталя* приносять нам свіжі спогади про далеке й близьке минуле. Кожна епоха та її тривимірне покоління має власний феномен гідності, моральності, совісті, честі, лицарської звитяги, героїчної самопожертви, незламності і благородства.

Епоха народжує і формує людей, а вони створюють і пишуть історію.

З позиції нашого бурхливого сьогодення варто озирнутися навколо і через призму десятиліть оглянути минуле й заглянути в майбутнє. Вражаючим на здобутки і потрясіння було ХХ століття. Кристалом чистоти й совісті в цьому вирії подій була епоха шістдесятників. Саме їхня енергія, гуманізм і патріотизм розбудили і відродили свідомість українців. Плине час, вітри продовжують свою вічну справу, а нам, землянам, під силу підтримувати і зберігати свіжість і чистоту п'єдесталу пам'яті, на яких стояли і продовжують стояти патріотичні гіганти України.

Про одного із них – літописця і предтечу великих змін Івана Шпиталя – моє слово.

Упереджую можливі запитання, чому я – лікар за фахом і дослідник за станом душі – додаю своїх роздумів та емоцій до теми вічності у процесі протистояння і дискусії про філософські категорії світла і темряви.

Так трапилось, що родом я із епохи шістдесятників. І це не лише момент появи на світ божий, але це й моя родина, яка не цуралась духовного стержня корінної нації, відчула на собі наслідки фізичного та морально-психологічного цунамі. Можливо, саме тому мій рідний дядько **В. Чехун** був серед тих каменярів, які силою слова будили націю після жахливого терору, голодомору і вимушених поневірянь. Часто згадую зустрічі з дядьком і його розповіді про мистецтво подати силу слова. Він був особливо чутливий до людського болю, страждань, ставав супроти зла і несправедливості, безкомпромісно захищав честь і гідність. Наприклад, він один із перших публічно виступив на захист доброго імені **Олеся Гончара**, відстоюючи роман «Собор», шельмований офіційною владою. Як гордо і щиросердно він розповідав про силу слова і громадянсько-патріотичну позицію Івана Шпиталя.

І саме тому, коли до моїх рук потрапив тритомник І. Шпиталя «Україна перед Богом і перед світом», – це було ніби блискавка серед темного неба, яка освітила лелек, що тільки-но сформували свій новий осінній ключ, який поведе їх у безмежний простір і знову озвучить свою мелодію.

Іван Шпиталь. Переяслав, 2013 р.

Ця фундаментальна праця журналіста й письменника, знаного своїми книжками сатири й гумору, збірками казок та казкових повістей для дітей, – то тільки частка багатолітнього творчого досвіду. Його перший повнометражний фейлетон під псевдонімом *Трохим Киркиця* (див. «Словник українських псевдонімів») було надруковано в журналі «Перець» у 1957 році, коли він був ще студентом факультету журналістики Київського університету імені Тараса Шевченка. Це був зоряний час української журналістики (та й взагалі оздоровлення літератури), коли в неї вливалися такі свіжі й потужні духовні сили, як однокурсники й побратими Івана Шпиталю – *Василь Симоненко, Віктор Близнець, Тамара Коломієць, Микола Сом, Василь Чехун, Володимир Крижанівський, Анатолій Москаленко, Ліна Москаленко, Микола Кіпоренко, Борис Рогоза, Іван Сподаренко, Анатоль Перепадя, Василь Костюк, Микола Будник, Станіслав Буряченко, Іван Дубенко, Валерій Князюк, Юрій Ячейкін* та ще кілька десятків молодих орлів із Симоненкового гніздов'я. Університетський випуск 1952–1957 років поповнив Національну спілку письменників України майже двома десятками молодих майстрів красного письменства.

Університетське шістдесятництво саме випуску 1952–1957 років (а Василь Симоненко – то був найбільший «шістдесятник» за *Василем Стусом*) своїми правдивими і відвертими голосами найбільше попрацювало на українське Відродження. Честь України для них була понад усе! «Україно, ти для мене диво! Хай мовчать Америки й Росії, коли я з тобою говорю!» — так високо, як Василь Симоненко, ніхто не підносив знамено Української Національної Честі, Української Національної Свідомості, Української Національної Гордості, Української Національної Гідності! Компартійне чиновництво боялося щирої й пристрасної Симоненкової правди, як вогню. Найнебезпечнішою для них була Симоненкова безмежна відданість Україні українській, а не соціалістичній з її сухоребрими трудоднями та перманентними геноцидами-людоморами, а ще – з дико форсованою русифікацією. Чистою совістю журналістики й літератури були якраз шістдесятники із Симоненкового гніздов'я – ці скромні, не захищені соціально воли-чорнороби, а не літературні паничі, задобрені найвищими гонорарними ставками! Симоненка ж і йому подібних «не приручених» нівечили морально й нищили фізично.

За таких обставин, з розповідей мого дядька, ой як не просто велося й творилося майстрам письменства, особливо сатирикам. Навіть московська «Правда» писала свого часу: «*фельетониста Івана Шпиталю чуть ли не после кожного фельетона вызивают в горком партии для дачи объяснений*». Шпиталь не здавався, і наклад «Вечірнього Києва», де Іван Григорович завідував відділом фейлетонів, зростав феноменально: перевищував 300 тисяч примірників. Передплату на газету було обмежено! Це були часи редакторства *Івана Семеня*, коли «Вечірка» була особливо популярною. «*Ідіть у «Вечірній Київ». Шукайте Івана Шпиталю. Якщо й він вам не допоможе, то вам уже не допоможе ніхто*», – радили відвідувачам навіть окремі представники з ЦК партії, небайдужі до справедливості.

**Університетський випуск 1952–1957 рр.
Першокурсники (зліва направо): Василь Чехун,
Іван Шпиталь, Петро Савченко,
Борис Беляков-Бельський, Микола Рябий(?),
Микола Сом. Київ, перші дні вересня 1952 р.**

Отож зрозуміло, чому значна кількість гостросюжетних матеріалів була «мобілізована» автором саме з «Вечірки», як і з інших видань, які полюбляли безкомпромісне Шпиталеве слово. Випробування на суспільний інтерес та художню якість його публікації пройшли також у таких часописах, як «Час/Time», «Самостійна Україна», «Народна газета», «Літературна Україна», «Освіта», «Слово Провсвіти», «Освіта України», «Українське слово», «Дзеркало тижня», журнали «Київ», «Рідна школа», щорічник «Наука і культура».

До тритомника увійшло понад півтори сотні статей, фейлетонів, інтерв'ю, нарисів, рецензій, поезій, есеїв. Шпиталева публіцистика упізнається одразу: за тематичною актуальністю, полемічною переконаністю автора, науковою вивіреністю, енциклопедичною достовірністю, щедрим розсипом по сторінках цікавих і важливих відомостей, самобутністю мовно-стилістичних засобів. Кожен том і кожен окремий у ньому твір опертий на ґрунтовні знання автором специфічних особливостей публіцистики. Іван Шпиталь – дбайливий охоронець морально-етичних засад, на які спираються свіжі творчі сили його університетських побратимів.

Тематично книга Шпиталю «Україна перед Богом і перед світом» – багатопланова. Є в ній так звані «вічні теми». Це, ясна річ, історичні взаємини між сусідами – тяжко конфліктні, коли не обходилося без зброї і великої крові. Є також проблеми сьогочасні, які, на жаль, теж змішані на рясних сльозах і великій крові. «*Над українським Кримом, над українським Донбасом кружляє московський*

Оправи тритомного видання Івана Шпиталія «Україна перед Богом і перед світом»

двоголовий трупод, назираючи козацькі очі» – хто ще сьогодні пише так оголено правдиво, як Іван Шпиталь?

Найгостріші у 3-томнику сюжети пов'язані з потребами збереження та зміцнення основ державної й національної безпеки України.

Матеріали розташовані в хронологічному порядку, що свідчить про те, коли й які події найбільш потрясли суспільство та привертали до себе найпильнішу увагу письменника. Про це красномовно промовляють вже самі заголовки та підзаголовки статей-серіалів: «Українці і росіяни: хто кому яка рідня», «Україна і Росія: національні ідеї та ідеали», «Московська історико-географічна арифметика», «Московське чорнориззя: змови, інтриги, освячення кривавих побоїщ». Про хресні ходи й хрестові походи. Коли й куди ходили, кого і чим хрестили: вогнем та мечем, хрестом та алебардою – нецивілізовано. І – цивілізовано, конституційно, демократично: ракетно-бомбовими ударами, вогнем реактивних систем «Ураган», «Град», гелікоптерів Ка-50 «Чорна акула»; «Царство Московське: кривавий гуляй-плац «для коричневого патріотизма с красными глазами»; «Русский мир»: фасад і утроба. З ким Україна воює, торгує, дружить, братається та хиляє «з московської чаші московську отруту!» «Царство Московське: Імперія Великої Брехні»; «До витоків московських агресій та історичного фальсифікату» тощо.

Особливу увагу в тритомнику приділено руйнації фундаментальних міфів, які віками, як шашіль, точили український розум і українське серце. Це міфи про московське історичне «старшобратство», про «спільну киево-руську трибратню коліску», про «споконвічне прагнення українського народу бути під високою рукою Москви», тобто у вічному підданстві. Довго тримав українсько-московську історію «на голові» міф про Переяславську раду 1654 року. До публікацій на цю тему відносяться: «Богданів гріх переяславський в оцінці Тараса Шевченка» та «Переяслав: «Навіки разом!» Навіки? З ким? З братом чи ворогом??».

Мене, як властиво кожного науковця, зацікавило питання, наскільки швидко поширюється яскравий образ автора книги «Україна перед Богом і перед світом» в суспільній свідомості.

У газеті «Сільські вісті» від 10 вересня 2019 р. читаю відгук **Володимира Бурбана**, який пише: «Книги Івана Шпиталія – глибоко духовні, щирі й людяні. Це розмова про

Україну, розмова-сповідь, розмова-молитва. У ній сльоза й усміх, гнів і обурення. Іван Шпиталь протягом довгих років густо засіває письменницько-журналістську ниву. Провідна його тема – тема України, утворення її державності й незалежності».

У виданні «Чорноморські новини» від 16 січня 2020 року **Володимир Крижанівський** сказав про тритомник «Історія України від Івана Шпиталія»: «А зачато цю своєрідну і багатомисльну епопею хвилюючою молитвою за Україну, що проказала її правдиво-щиро неложними устами, ніби натхнена самими небесами, Лілея Городищанська — як виразниця настроїв, почувань, духу господарів не тільки Середнього Подніпров'я, де переважно розгортаються оглянуті автором історичні події, а й цілої України».

У газеті «Освіта» 22–29 січня 2020 року **Петро Засенко** зазначає: «Вагома і промовиста назва трикнижжя Івана Шпиталія «Україна перед Богом і перед світом» відповідає глибокому змісту цього непересічного видання. У ньому цілий пласт історико-публіцистичних творів, виважених професійним досвідом автора, наповнених високим рівнем національно-патріотичного думання і мовної культури. Складається враження, що всі публікації наче щойно вихоплені з горнила – вони дихають гарячими вустами українського колоритного мовлення. Осягаючи цей багаторічний повноцінний доробок Івана Шпиталія, переконуєшся, що наша духовна нива давно вже зорана й засіяна золотим зерном державотворчого демократизму й гуманізму».

У часописі «Вісник Переяславщини» (17 січня 2020 року) **Олег Коломієць-Князєнко** пише: «Це унікальне зібрання публіцистичних, культурологічних та спогадальних нарисів і виступів знаного в Україні журналіста й письменника. Кожна книга тритомника прикрашена мозаїчним образом Марії Оранти із Київського Софійського собору – як образ давньої України-Руси, як символ її незнищенності у віках».

У газеті «Літературна Україна» від 1 лютого 2020 року **Василь Костюк** зазначає: «Знаний як автор книжок сатири та гумору й казкових повістей для дітей, Іван Шпиталь цього разу постав на повен зріст як майстер історико-публіцистичного жанру... Іван Шпиталь належить до тих недремних, які не щадять себе, аби Україна не проспала найсокровенніше – нашу святу Незалежність!».

На сторінках «Української літературної газети» (липень 2020 року) **Олександр Хоменко**, звертаючись до читачів, наголошує: «Іван Шпиталь, безперечно, постає кращим у нашому публіцистичному дискурсі доби Незалежності експертом з «московського питання». А такі його справедливі публіцистичні шедеври, як «Україна і Росія: національні ідеї та ідеали», «Чи вдасться Федеральному Ведмедеві «положити в яск» Рудого Панька з його пасікою?», «Як трупоїд московський терзав і терзає Прометей Кавказького», «Царство Московське: кривавий гуляй-плац «для коричневого патріотизма с красными глазами», «Московське чорнориззя: змови, інтриги, освячення кривавих побойц», *попри те, що багатьом із цих текстів по двадцять з гаком років, доконечно потребують того, аби сьогодні в директивному порядку читати їх «по радіві» (якщо у нас ще таке національно зорієнтоване залишилося) двічі на день. А краще – тричі...».*

Іван Шпиталь як публіцист часто і досить вдало користується різноманітними джерелами. Суто за російськими, високої достовірності матеріалами, простежуються, зокрема, незліченні криваві побоїща за «присовокупленіє» таких «територіальних» глиб, як Сибір та Кавказ, які, за **Іваном Ільїним**, самі, нахаби, нав'язувалися московській благодійниці у вірнопідданство «до скончання света». Переповідаючи епізоди загарбання військом атамана **Єрмака** «пустошей» «за Камнем» (за Уральськими горами), письменник посилається на капітальну працю історика катерининських часів **Г.Ф. Міллера** («История Сибирского царства»). І хоч учений сумлінно виконував замовлення престолу, він тим часом у багатьох випадках не приховує правди про жорстоке «істребленіє» непокірних сибіряків. Правдивіше й чесніше, ніж Г.Ф. Міллер, про природу московського «месіанства» в Сибіру не розповів ніхто.

Він пише: «Надежда от часу основательнее и тверже начала становиться, что в Сибири еще много полезного учинить можно, чего ради паче всего было нужно, чтоб тамошние места более российскими жителями наполнить, дабы завоеванных народов содержать в послушании и впредь бы оных от часу более присовокуплять к Российской державе». І ще: «Татарская кровь лилась в некоторых местах рекой, и путь был настолько загроможден трупами, что это мешало самим же татарам пробираться вперед на лошадях... Тем не менее, только через пять дней татары отступили». Коротше, «Сибирь трепетала российско-го имени!» (так дослівно у Г.Ф. Міллера).

Коли ж йдеться про кавказький вектор московсько-петербурзького «просвещенія», то тут повніше й правдивіше не висловився ніхто, крім професора **М. Покровського**. Читаємо його розвідки про завоювання Кавказу царськими військами в період 1722–1864 рр. (Див.: БСЭ, т. 30, «Кавказские войны»).

У серії статей, що друкувалися в часописі «Самостійна Україна», а потім були опубліковані у першій книзі тритомника «Україна перед Богом і перед світом», письменник доводить, що природа петербурзько-московського мілітаризму в усі часи була, по суті, незмінною: якомога більше загарбати, видивляючись тими самими очима у приціли, що з часом, зрозуміло, змінювалися.

З цинічною байдужістю до страждань тих, кого Росія купала в крові, борзописці патріотично-п'яно смакували «подвиги русских»: «Мило было смотреть, как солдаты наши шли из битвы с ружьями, почерневшими от стрель-

бы, со штыками, обрызганными кровью, и с опаленными усами. Гордо поглядывали они назад, где еще оставалось небольшое число неприятеля» («Северная пчела», 2 січня 1832). І ще: «...Улицы были непроездимы от убитых в саклях и завалах, они лежали грядями. Достойная казнь измены!» (Там само).

Тарас Шевченко найталановитіше переклав із мови історії – мови М. Покровського – на мову загальнодоступну, літературну («Кавказ», 1845, Переяслав).

Іван Шпиталь вписав в історію кавказьких воєн новий, свій, потужний розділ. Він побудований на матеріалах новітньої російської періодики, зокрема публікаціях «Новой газеты» та так званої «Независимой газеты». Вже самі підзаголовки вражають силою оголеної правди: «Хотят ли русские Чечни?», «Ненависть заливает сознание», «У меня только одна Родина – город Грозный»...

У іншому блоці публікацій «Українського слова» та тритомника «Україна перед Богом і перед світом» (див.: «Правда історії спростовує фальсифікат») вщент руйнуються міфи про полководчий геній «генераліссімуса перемоги» **Й. Сталіна** та «маршала перемоги» **Г. Жукова**. Враховуючи тяжку ціну крові, пролітої у битві за взяття Берліна в 1945 році, «Українська літературна газета» також передрукувала цей матеріал під заголовком «Победобесіє»: Сталін і Жуков – стратеги чи м'ясники?» (8 травня 2020 р.).

На пильну увагу заслуговує стаття Івана Шпитала «Україна радянська: окупація чи оазис раю?». Це ще одне підтвердження того, що північні вітри для України – смертоносні. Йдеться про організацію особисто **В. Леніном** агресії проти України в січні 1918 року: постачання окупантів набоями та посилом 2000 матросів «для воєнних дій против буржуазной Рады». Для Леніна, яко шкурника, Україна була тільки постачальницею благ, дармовою коморою із золотими засіками. Ленін – грабіжник і архітектор голодомору 1921–1922 років. Він увесь – в одній його фразі: «Все забрать! Обставить тройным кордоном войска!!! Хлеба! Хлеба!! Хлеба!!! Иначе Питер околеет!!!».

Оплакуємо крутян. І не називаємо імені злочинця №1, який спорядив окупаційну орду муравйовців, потім називав її: «доблестные герои освобождения Киева»!!! Хто там сумнівається: Україна радянська – окупація чи не окупація? **Л. Берія** у цьому випадку сказав би: «Кто не слеп, тот видит». Так, саме «самий членочиний» почав ХХ століття (1918–2018 рр.) окупацією України! **В. Путін** ХХІ століття розпочав окупацією частини України, перекотивши «Гради» та «Буки» зі століття ХХ – у століття ХХІ !!! Оце «брати»!!!

Тож Іван Шпиталь створює серіал «Русский мир»: фасад і утроба». І розповідає, з ким Україна «воює (торгує, дружить, братається та хилеє «з московської чаші московську отруту»)!!! Мовиться про поведінку, даруйте, «патріотів», які (під час війни!) не мають нічого спільного не тільки з національною честю та гідністю, а й з елементарними нормами людської моралі й моральності!

Є у тритомнику публікації, які потребують особливо уважного спеціального прочитання. Це Шевченковзнавча тема. Відрадий факт: в той час, коли в столиці працює спеціалізований колектив учених, який за академічними програмами, за підтримки держбюджету досліджує все, що гідне імені Генія, Іван Шпиталь одноосібно створив свою Переяславсько-В'юницьанську Шевченкіану, яка вирізняє його серед інших як дослідника.

В основу Шпиталевої Шевченкіани покладено аналіз творчого набутку Тараса Шевченка періоду його перебування на Переяславщині (1845 і 1859 рр.), зокрема в рідному Шпиталевому селі В'юнищі, затопленому в 70-х роках ХХ ст. Це вершинні твори всієї Кобзареві спадщини, написані в господі титулярного радника, лікаря **Степана Никифоровича Самойлова**, приятеля, також переяславця, – лікаря **Андрія Йосиповича Козачковського**. Отже, В'юнище надихнуло Тараса Григоровича на такі шедеври: «Три літа», «Минають дні, минають ночі», «Давидові псалми», «Холодний Яр», «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє», «Маленькій Мар'яні». Шевченко замальював також садибу **С.Н. Самойлова** («У В'юнищі»).

Ось тут і впізнаємо новизну, якої до Івана Шпиталю загальне Шевченкознавство не знало. Це таке поняття, як «Тарасова Атлантида» – на означення території затоплених сіл, пов'язаних з перебуванням у них Шевченка, та створенням Шевченком там поетичних і малярських робіт.

На нашу українську біду та на шкоду всіх землян, одна з найчарівніших річок планети – Дніпро – за чийсь злочинним задумом знищується, чого, на жаль, людство навіть не помічає! Отож, Іван Шпиталь і назвав затоплену Канівським, даруйте, «морем» місцевість «Тарасовою Атлантидою». Перша його публікація на цю тему – «Чи підніmemo з моря безпам'ятства Тарасову Атлантиду?» («Літературна Україна», 10 лютого 1995 р.).

У всіх своїх Шевченкознавчих роботах Іван Шпиталь наполегливо наголошує на особливій ідейній та художньо-естетичній значущості творів, написаних, зокрема, у В'юнищі. Це втілено навіть у назвах статей: «Із Малоросії в Україну нас вивело В'юнище» та «В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля». Мовиться про могутню потенційну духовну велич «посланія» Тараса до земляків своїх, що мала й матиме благотворний вплив на пробудження української національної свідомості.

Така усвідомлена потреба порвати кайдани кріпацтва здетонувала (вже після Шевченка) потужні майданні вибухи, що зірвали крижаний саван, який вкривав усе, що носило українське ім'я!

З огляду на невичерпний потенційний ідейний заряд «Посланія» Іван Шпиталь назвав своє рідне В'юнище «Шевченковим Духовним Нагір'ям», а всю Переяславщину – «Духовною Goverлою України» (маючи на увазі й сам факт народження в цих краях самого імені **У к р а ї н а**, 1187 р.).

У полі посиленої уваги Івана Шпиталю завжди перебувають проблеми науки, освіти, загальної культури. Журналіст і письменник, народжений і вихований аурою Переяславщини, постійно і фахово поглиблено досліджує особливості науково-освітнього й культуротворчого процесу рідної сторони з найдавніших (зокрема, Мономахових) часів до сьогодення. І що відродно? У цілому тисячолітті на Переяславщині спостерігається утвердження ідеалів гуманізму, патріотизму, добра!

Безперечним творчим успіхом Івана Шпиталю є його розвідки «За Мазепу молись, Україно!» та «Якір гордості» Миколи Гоголя». Блискучі й переконливі докази безмежної відданості Україні обох! Самобутність поглядів письменника на кожну з особистостей – поза сумнівом.

Високий дослідницький рівень виявлено в побудові науково-публіцистичних нарисів з історії Київського національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Київського академічного драматичного театру ім. Івана Франка, Харківського державного драматичного театру ім. Тараса Шевченка. Тут – гордість за високі наукові й мистецькі здобутки України.

Добррозичливість і толерантність виявив Іван Шпиталь при опрацюванні такої складної теми, як міжетнічні взаємини. Про це свідчать такі його ґрунтовні роботи, як: «Червона калина сказала за всю Україну» (до 140-річчя від дня народження **Шолома Алейхема**) та «Чого ми хочемо від євреїв і неєвреїв» (I том, стор. 105–117 та 194–215).

Як добротне перевесло, туго схоплюючи рясні стебла пшениці, робить снопа снопом, так «Передмова» **Лілеї Городищанської** та «Післямова» Івана Шпиталю, оперезавши багатющі стебла ідей тритомника, роблять його завершеним, компактним, ошатним. І «Передмова», і «Післямова» своїм щирим уболіванням за честь України, за її державну та національну безпеку немовби підносять, підсилюють загальну патріотичну окриленість усього трикнижжя. Тут і гнів, і справедливе обурення суспільним «розшарпанством», нездатністю патріотичних сил єднатися! Автори і «Передмови», і «Післямови» б'ють тривогу, звертаючись до національної свідомості кожного українця!!!

Типовою ознакою кожного з тематичних блоків статей в усіх трьох томах І. Шпиталю є особлива актуальність, кричуща потреба щось робити, вживати кардинальних заходів. І це стосується і влади, й суспільства. Глибоко і всебічно доказово розкриваючи тему, автор звертає увагу на конкретні небезпеки, які загрожують самій незалежності України. Він не втомлюється застерігати: «В чий обійми повзеш, Україно?!» *Хіба ти не бачиш: «брат у ворот»!*

23 серпня 2020 р. Іванові Шпиталю виповнилося 89. Про його нинішній морально-психологічний стан та творчий потенціал професійно влучно висловився згадуваний вище Олександр Хоменко:

«Про Івана Шпиталю можна – і дуже навіть потрібно – говорити ще багато й багато, аналізуючи україноцентричні світоглядні імперативи оперативного поля його журналістики, досліджуючи специфіку стилю, закорінену в кращих традиціях концептуалізованої Сергієм Єфремовим аналітично-розмовної нашої публіцистики. Публіцистики справді «високої поліції». Назагал беручи, він, як любляють у таких випадках висловлюватися в академічній спільноті, цілком «дисертасьбельна» тема, і хтось колись ще здобуде на цій темі кандидатського або й докторського хліба.

На одному, проте, хочеться по-особливому наголосити: Іван Шпиталь у 2020-му – чи не єдиний у сучасному інформаційному просторі живий, дієвий і активний голос покоління шістдесятників. І те, що він писав і пише так багато – то, по суті, пряма його повинність. Він має сказати – про Україну, про Московщину, про світ довкола нас – усе, що не змогли сказати ті, кого вбили чи скалічили в політтаборах, кого зумисне довели до зашморгу чи до надійно-глухої алкогольної смерті, кого підленько замовчували, кого силоміць виривали з творчості. І він говорить, бо він сьогодні – їхній голос... Зрештою, залишатися голосом – то для людини пишучої – найбільша чеснота» (Українська літературна газета, липень 2020 р.). ■